

 J.nr. 22-187-0000113
 Ref. MIKHAN/SAVEHA
 Den 31. januar 2023

Notat om høringsvar fra ekstern høring over bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om tilskud til pleje af græs- og naturarealer

Udkast til bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om tilskud til pleje af græs- og naturarealer blev sendt i ekstern høring den 23. december 2022 med frist for afgivelse af høringsvar den 12. januar 2023. Notatet omhandler høringsvar modtaget fra andre end ministerier eller myndigheder under ministerierne.

Der er modtaget høringsvar fra:

- Landbrug & Fødevarer. **(1.)**
- Danmarks Naturfredningsforening. **(2.)**
- Danmarks Jægerforbund, Dansk Ornitologisk Forening/BirdLife Danmark og Danmarks Biavlerforening (foreningerne). **(3.)**

Derudover har Økologisk Landsforening **(4.)** den 12. januar 2023 indgivet et høringsvar til bekendtgørelse om grundbetaling for 2023, og da dele af det svar vedrører ændringen til bekendtgørelse om tilskud til pleje af græs- og naturarealer, så besvares dette nedenfor.

Høringsvar	Opfølgning
1. Landbrug & Fødevarer	
<p>1.1. Generelt vedrørende ordningen om pleje af græs- og naturarealer:</p> <p><i>Det er vigtigt, at ordningen fortsætter som forudsat i landbrugsaftalen fra oktober 2021. Det er afgørende, at ansøgningsprocessen er enkel at gå til, samt at udbetalinger gennemføres hurtigt og effektivt.</i></p> <p><i>Plejegræsordningen er en helt central del af den danske naturforvaltning og er med til at sikre, at en række naturarealer holdes lysåbne til gavn for biodiversiteten. Det er derfor vigtigt, at det løbende sikres, at ordningen er attraktiv at gå ind i. Både i form af klare administrative rammer og i forhold til tilskudssatser og andre incitamenter. I den forbindelse er der behov for løbende at se på,</i></p>	<p><i>Giver ikke anledning til ændringer i bekendtgørelsen.</i></p> <p>Landbrugsstyrelsen noterer sig Landbrug & Fødevarers opfordring vedrørende ansøgningsprocessen samt hurtig og effektiv gennemførelse af udbetalinger.</p> <p>Landbrugsstyrelsen er ligeledes enig med Landbrug & Fødevarer i, at det er vigtigt, at det løbende sikres, at ordningen er attraktiv at gå ind i. For at sikre en attraktiv ordning er det Landbrugsstyrelsens ønske med denne ændring til bekendtgørelsen at sikre klare administrative rammer. Derfor ændres bekendtgørelsen, så den fremadrettet sikrer en øget fleksibilitet for tilsagnshavere til pleje af græs- og naturarealer.</p>

<p><i>hvordan ordningen spiller sammen med de nye tiltag i CAP-reformen 2023-2027. Ikke mindst de nye bioordninger. Det er vigtigt, at der ikke opstår en u hensigtsmæssig konkurrence mellem disse ordninger, og det skal sikres, at formålet med de forskellige ordninger tilgodeses sideløbende således, at der fortsat er incitament til at fortsætte naturpleje med afgræsning på flest muligt arealer. Der bør således løbende ske en tilpasning af tilskudssatserne i plejegræsordningen, ligesom mulighederne for afgræsning i de nye bioordninger bør sikres.</i></p>	<p>Med hensyn til de nye bioordninger i CAP-reformen 2023-2027, bemærkes det, at Landbrugsstyrelsen har begrænset den direkte konkurrence fra bioordningerne til PLG-ordningen. Dette gøres ved, at bioordningerne ikke kan søges til de udpegede naturarealer, som PLG-ordningen prioriteres til.</p> <p>Arealer i umiddelbar tilknytning til disse udpegninger, kan også få PLG-tilskud, men her er det ikke teknisk muligt at udelukke bioordningerne.</p>
<p>1.2. Vedrørende arealer ramt af PFAS:</p> <p><i>Landbrug & Fødevarer mener, at tilskud til plejegrævende arealer, der rammes af PFAS bør kunne modtage et forhøjet tilskud for at kompensere dyreholderne for de begrænsninger, der lægges på afsætning af dyr som følge af PFAS-forureningen. Landbrug & Fødevarer uddyber gerne forslaget yderligere efter høringsfristen.</i></p>	<p><i>Giver ikke anledning til ændringer i bekendtgørelsen.</i></p> <p>Landbrugsstyrelsen kan oplyse, at hverken hovedbekendtgørelsen eller denne ændringsbekendtgørelse regulerer plejegrævende arealer, der rammes af PFAS.</p> <p>Landbrugsstyrelsen stiller sig åben for en kommende dialog med Landbrug & Fødevarer om, hvilke muligheder der eventuelt kan være for tilsagnsarealer, som rammes af PFAS.</p>
<p>1.3. Lempelse af betingelser for at opfylde plejekrav:</p> <p><i>Det fremgår af høringen, at det såkaldte "40 cm krav" udgår under græsningsforpligtelsen "synligt afgræsset", som følge af at det samme krav udgår under grundbetalingsordningen. Det er positivt, og Landbrug & Fødevarer bakker op.</i></p>	<p><i>Giver ikke anledning til ændringer i bekendtgørelsen.</i></p> <p>Landbrugsstyrelsen noterer sig, at Landbrug & Fødevarer er positive over, at kravet om, at arealet skal være afgræsset under 40 cm, i bekendtgørelsens § 14, stk. 3, nr. 1, litra a, udgår.</p>
<p>1.4. Øget fleksibilitet i forhold til dele af en mark, hvor plejeforpligtelsen ikke er opfyldt:</p> <p><i>Der vil fremadrettet kunne være tilladt at have flere (20% af en tilsagnsmark) og større (delarealer på op til 1 ha) arealer, hvor plejeforpligtelsen ikke er opfyldt. Det er positivt for tilsagnshaverne og for biodiversiteten, og Landbrug & Fødevarer bakker op.</i></p>	<p><i>Giver ikke anledning til ændringer i bekendtgørelsen.</i></p> <p>Landbrugsstyrelsen noterer sig, at Landbrug & Fødevarer bakker op om ændringen af §§ 20 - 23 i hovedbekendtgørelsen.</p>
<p>1.5. Ændringerne bør omfatte alle eksisterende tilsagn:</p>	<p><i>Giver ikke anledning til ændringer i bekendtgørelsen.</i></p>

<p><i>Det er vigtigt, at de foreslåede lempelser og den foreslåede fleksibilitet både gælder alle nye tilsagn og eksisterende tilsagn. Bekendtgørelsesteksten er på dette punkt dog noget kringlet formuleret og kan misforstås. Derfor vil vi foreslå, at den foreslåede justering af §2 ændres til:</i></p> <p><i>”Ændringen indføres også for gældende tilsagn, som er indgået under landdistriktsprogrammet. Ændringen indføres dog kun for de tilsagnsår, som begynder 1. september 2022 eller senere.”</i></p>	<p>Landbrugsstyrelsen kan oplyse, at den nuværende ordning er reguleret i bekendtgørelse nr. 1076 af 1. juni 2021 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer med senere ændringer, som denne bekendtgørelse vedrører.</p> <p>Landbrugsstyrelsen forventer i foråret 2023 at sende den nye bekendtgørelse om tilskud til pleje af græs- og naturarealer i høring. Ordningen har hjemmel i artikel 70 i forordning 2021/2115 og er dermed en Søjle II-ordning, der er finansieret af ELFUL. Bekendtgørelsen vil supplere forordningsgrundlaget. Den kommende bekendtgørelse vil først skulle træde i kraft per 1. juli 2023.</p> <p>Landbrugsstyrelsen har noteret sig Landbrug & Fødevarers ønske om, at den øgede fleksibilitet også videreføres på det kommende regelgrundlag.</p>
<p>1.6. Opdatering af henvisning til tidl. artikel 32 (fremadrettet artikel 4):</p> <p><i>Landbrug & Fødevarer bakker op om opdatering af artikel 32 til ny artikel 4, der indebærer, at arealer, der ikke lever op til almindelige støttebetingelserne for grundbetaling, alligevel kan opnå det i en række tilfælde.</i></p> <p><i>Det er positivt, at den nye artikel 4 i EU-forordningen 2021/2115 ikke længere indeholder referenceåret 2008, men alene siger, at arealet skal have været berettiget til grundbetaling i minimum ét år i perioden fra 2015 og frem til året før ansøgningsåret for at være under undtagelsen.</i></p> <p><i>Det er – jf. vores kommentarer til grundbetalingsreglerne - dog ikke klart, hvad bestemmelsen betyder for arealer, der allerede i 2022 eller tidligere har modtaget grundbetaling under de tilsvarende undtagelsesbestemmelser i artikel 32 i forordning 1307/2013.</i></p>	<p><i>Giver ikke anledning til ændringer i bekendtgørelsen.</i></p> <p>Landbrugsstyrelsen noterer sig, at Landbrug & Fødevarer bakker op omkring, at § 16, stk. 1, nr. 2, litra b, opdateres og fremover vil være reguleret i overensstemmelse med artikel 4 i EU-forordningen 2021/2115.</p> <p>Ændringerne til bekendtgørelsen træder i kraft pr. 31. januar 2023 og vil finde anvendelse derfra.</p> <p>Landbrugsstyrelsen noterer sig, at denne bemærkning vedrører bekendtgørelse om grundbetaling, og kan oplyse, at bemærkningen derfor vil blive behandlet i dette regi.</p> <p>Landbrugsstyrelsen noterer sig videre Landbrug & Fødevarers ønske om en præcisering i vejledningen til pleje af græs- og naturarealer under afsnit 6.1, og kan oplyse, at vi vil medtage dette i revision af vejledningen.</p>

<p><i>Landbrug & Fødevarer er generelt af den opfattelse, at arealer der har været berettiget til grundbetaling via undtagelsesbestemmelserne i artikel 32, også anses omfattet af beskrivelsen i afsnit 6.14.1.1 i grundbetalingsvejledningen, men for at der ikke skal opstå tvivl om dette, foreslår Landbrug & Fødevarer, at dette tydeliggøres, både i bekendtgørelses- og vejledningstekst for grundbetaling og også for pleje af græs og naturarealer (plejegræsvejledningens afsnit 6.1. om grundbetaling til projektarealer)</i></p>	
<p>1.7. Ny procedure ang. suspension af tilskud:</p> <p><i>Det fremgår af § 34, stk. 2, at "hvis tilsagnshaver ikke afhjælper situationen med den manglende opfyldelse af betingelsen inden for den næste frist, sender Landbrugsstyrelsen et nyt brev til tilsagnshaver om afhjælpning af situationen med en frist hertil på 7 dage".</i></p> <p><i>Landbrug & Fødevarer mener, at man skal opretholde denne bestemmelse, så ansøgerne får en mulighed for at rette op på evt. manglende opfyldelse af støttebetingelser efter fristen.</i></p>	<p><i>Giver ikke anledning til ændringer i bekendtgørelsen.</i></p> <p><i>Landbrugsstyrelsen kan oplyse, at § 34, stk. 2, 2. pkt., udgår af bekendtgørelsen, da det ikke er et krav i forordningen, at den specifikke situation er reguleret i bekendtgørelsen.</i></p> <p><i>Landbrugsstyrelsen har noteret sig Landbrug & Fødevarers ønske om at beholde reguleringen i bekendtgørelsen, men kan oplyse, at suspensionsreglen i § 34 i bekendtgørelsen fremadrettet vil følge almindelig forvaltningsretlig praksis, og høringsproceduren vil blive beskrevet udførligt i vejledningen.</i></p>
<p>1.8. Kravet om, at plejegræsarealer med status af omdrift skal opfylde GLM8 (4% ikke-produktive arealer):</p> <p><i>Det er en stor udfordring, at tilsagns- og projektarealer, der er registreret som omdriftsarealer, pålægges krav om udlægning af 4 pct. ikke-produktive arealer. Det har Landbrug & Fødevarer også tidligere påpeget. Kravet omtales ikke i bekendtgørelsen til plejegræsordningen, men i vejledningen på side 29-30 i afsnit 6.2.1. GLM8, hvoraf det fremgår, at op til 20 pct. af tilsagnsarealet må anvendes til opfyldelse af 4 pct. kravet. Det kan være markkrat, GLM-fortidsminder og GLM-søer samt ved frahegning af delområder som småbiotoper.</i></p> <p><i>Løsningen i forhold til plejegræstilsagn er ikke optimal, da frahegning af delområder som</i></p>	<p><i>Giver ikke anledning til ændringer i bekendtgørelsen.</i></p> <p><i>Landbrugsstyrelsen noterer sig Landbrug & Fødevarers bemærkning om, at løsningen med frahegning af delområder som småbiotoper for at forhindre afgræsning ikke giver faglig mening.</i></p> <p><i>Landbrugsstyrelsen vil undersøge, om der kan findes andre løsninger fremadrettet, herunder muligheden for at benytte en undtagelse fra GLM 8-kravet for bedrifter med meget omdriftsgræs, som Landbrug & Fødevarer selv henviser til.</i></p>

<p>småbiotoper for at forhindre afgræsning vil medføre ekstra omkostninger og ikke giver faglig mening. Dette vil fortsat give udfordringer for de landmænd, der kun råder over omdriftsarealer, som anvendes til afgræsning. Der bør derfor kigges på, om der kan findes bedre løsninger, herunder evt. justeringer af CAP-planen. I den forbindelse vil Landbrug & Fødevarer blandt andet foreslå, at de såkaldte "græs-undtagelser", som også anvendes under GLM 7 (jf. § 11, pkt. 1 og 2 i udkast til bekendtgørelse om konditionalitet), også finder anvendelse for 4 pct. kravet.</p>	
<p>1.9. Finansiering:</p> <p>Der står i de erhvervsøkonomiske konsekvensvurderinger, at der er tale om penge på Finansloven. Men er ordningen ikke finansieret af landdistriktsprogrammet?</p>	<p>Giver ikke anledning til ændringer i bekendtgørelsen.</p> <p>Landbrugsstyrelsen kan oplyse, at ordningen er omfattet af Landdistriktsprogrammet og medfinansieret af Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne.</p> <p>Men rammen for ordningen er fastsat på finansloven, og der antages fuldt afløb for midlerne.</p>
<p>1.10. Nye tilsagn i 2023 under nye CAP-regler:</p> <p>Nye femårige tilsagn om plejegræs for 2023 bliver fremadrettet under et nyt regelsæt, der skal træde i kraft 1. juli 2023. Landbrug & Fødevarer havde gerne set, at disse regler kom i høring allerede nu, så de kunne læses i sammenhæng med de nye CAP-regler for grundbetaling, konditionalitet, ny bio-ordning for biodiversitet osv.</p>	<p>Giver ikke anledning til ændringer i bekendtgørelsen.</p> <p>Landbrugsstyrelsen forventer i foråret 2023 at sende den nye bekendtgørelse om tilskud til pleje af græs- og naturarealer i høring. Ordningen har hjemmel i artikel 70 i forordning 2021/2115 og er dermed en Søjle II-ordning, der er finansieret af ELFUL. Bekendtgørelsen vil supplere forordningsgrundlaget. Den kommende bekendtgørelse vil først skulle træde i kraft per 1. juli 2023</p>
<p>2. Danmarks Naturfredningsforening</p>	
<p>2.1. Vedrørende 40 cm-kravet:</p> <p>I forhold til det konkrete høringsudkast, hilser DN med tilfredshed, at det såkaldte "40 cm krav" fremadrettet udgår. Dette krav har været til stor skade for biodiversiteten og har ofte ført til unødvendig slåning af arealer under ordningen. Vi hilser også den øgede fleksibilitet velkommen, om end det ikke for alvor mindsker lodsejernes risiko for underkendelse og tilbagebetalingskrav.</p>	<p>Giver ikke anledning til ændringer i bekendtgørelsen.</p> <p>Landbrugsstyrelsen noterer sig, at Danmarks Naturfredningsforening er positive over for den øgede fleksibilitet i ordningen, samt at kravet om, at arealet skal være afgræsset under 40 cm, i bekendtgørelsens § 14, stk. 3, nr. 1, litra a, udgår.</p>

2.2. Vedrørende ordningen om pleje af græs- og naturarealer og grundbetaling:

Helt overordnet finder Danmarks Naturfredningsforening, at kombinationen af tilskud til pleje af græs- og naturarealer og grundbetaling er dybt problematisk. Dette er også konklusionen i den før omtalte rapport fra IFRO og SEGES. Vi ser ikke at den foreslåede øgede fleksibilitet for alvor vil ændre på dette. Vi vil også påpege det problematiske i at den samlede støtte til plejegræs i kombination fortsat er højere end tilskud til plejegræs uden grundbetaling. Vi kan ikke se at der er en omkostningsmæssig begrundelse for dette forhold, som er med til at fastholde alt for mange arealer i en dårlig naturtilstand.

Danmarks Naturfredningsforening efterlyser derfor en gennemgribende revision af de støtteordninger og den lovgivning som har betydning for plejen af vores naturarealer. Vi vil meget konkret foreslå, at man udnytter mulighederne i de nye bioordninger til at disse kan bruges til at sikre afgræsning af naturarealer med grundbetaling. Herved kan tilskud til pleje af græs- og naturarealer forbeholdes til arealer UDEN grundbetaling. På denne måde kan der frigøres midler til både at øge tilskuddet til samme niveau som plejegræs plus grundbetaling, og ikke mindst at kunne øge arealet med plejegræstilskud, hvilket der er et skrigende behov for, idet kun en tredjedel af det plejegrævende § 3 areal i dag bliver plejet med tilskud fra ordningen.

Giver ikke anledning til ændringer i bekendtgørelsen.

Landbrugsstyrelsen noterer sig Danmarks Naturfredningsforenings bemærkning om, at kombination af tilskud til pleje af græs- og naturarealer og grundbetaling er problematisk.

Landbrugsstyrelsen bemærker, at der på udkast til bekendtgørelse om grundbetaling indgår en ændring for arealer, hvor de to ordninger kombineres, som medfører, at aktivitetskravet på grundbetaling fra 2023 opfyldes, alene med opfyldt plejeforpligtelse på tilsagnet.

Det bemærkes samtidig, at ophævelsen af kravet om, at arealet skal være afgræsset under 40 cm, er en tværgående ændring, som vedrører arealer, hvor de to ordninger kombineres. Det vil sige, at 40 cm-kravet udgår som krav på både tilskud til pleje af græs-arealer og på grundbetaling.

Vedrørende forslag om at øge tilskudssatsen, så den opnår samme niveau som plejegræstilskud plus grundbetaling:

Pleje af græs- og naturarealer er finansieret under Søjle II i EU's landbrugspolitik. Det er en betingelse, at tilskudssatsen fastsættes som en kompensation for tabt indkomst samt eventuelle ekstra omkostninger, som man pådrager sig ved at indgå i forpligtelsen om at lave naturpleje. Tilskud til naturpleje må ikke overstige dette niveau. Rammerne for at yde tilskud tillader således ikke at fastsætte et betalingsniveau med det formål at udligne i relation til grundbetaling. Reglerne for, om man er berettiget til at søge grundbetaling, er fastsat i EU's regelsæt. Danmark kan ikke bestemme, at visse arealer ikke er berettiget til grundbetaling, fordi man ønsker at der alene skal søges et andet specifikt tilskud.

Videre kan Landbrugsstyrelsen oplyse, at nogle af de nye bioordninger under CAP-reformen og den fælles landbrugspolitik vil

	<p>træde i kraft pr. 31. januar 2023, og Landbrugsstyrelsen forventer i foråret 2023 at sende den nye bekendtgørelse om tilskud til pleje af græs- og naturarealer i høring. Ordningen har hjemmel i artikel 70 i forordning 2021/2115 og er dermed en Søjle II-ordning, der er finansieret af ELFUL. Bekendtgørelsen vil supplere forordningsgrundlaget. Den kommende bekendtgørelse vil først skulle træde i kraft per 1. juli 2023.</p>
<p>3. Danmarks Jægerforbund, Dansk Ornitologisk Forening/BirdLife Danmark og Danmarks Biavlerforening (foreningerne)</p>	
<p>3.1. Vedrørende 40 cm-kravet:</p> <p><i>Foreningerne finder det positivt, at det såkaldte "40 cm krav" er udfaset, og at nærværende bekendtgørelse øger fleksibiliteten fra 10 pct. til 20 pct. delområder, hvor plejeforpligtigheden ikke er opfyldt. Ligeledes bifalder foreningerne, at størrelsen på delarealerne, der kan indgå i fleksibiliteten, øges fra 500 m² til 1 ha. Ændringerne vil potentielt kunne bidrage til øget biodiversitet på arealerne, men Landbrugsstyrelsen bør arbejde på at udforme en effektbaseret tilskudsordning, som kan afløse denne ordning.</i></p>	<p><i>Giver ikke anledning til ændringer i bekendtgørelsen.</i></p> <p>Landbrugsstyrelsen noterer sig, at foreningerne er positive over for den øgede fleksibilitet i ordningen samt at kravet om, at arealet skal være afgræsset under 40 cm, i bekendtgørelsens § 14, stk. 3, nr. 1, litra a, udgår.</p> <p>Landbrugsstyrelsen forventer at åbne en pilot-ordning i 2024, som skal teste resultatbaseret tilskud til naturpleje som et tillæg til den femårige pleje af græs- og naturarealer. Dette skal danne grundlag for en efterfølgende vurdering af, om denne tilskudsform er egnet til formålet, og efterfølgende skal det besluttes, om denne betalingsform skal udbredes i større grad.</p>
<p>3.2. Vedrørende allerede eksisterende krav:</p> <p><i>Endelig skal foreningerne opfordre til, at det tydeliggøres, at de nye og mere fleksible krav også gælder for de allerede eksisterende tilsagn (på i størrelsesordenen 80-100.000 ha). Og hvis det ikke er tilfældet, da at genoverveje muligheden af at lade de eksisterende tilsagn være omfattet.</i></p>	<p><i>Giver ikke anledning til ændringer i bekendtgørelsen.</i></p> <p>Landbrugsstyrelsen kan oplyse, at den øgede fleksibilitet vil gælde både for nye og eksisterende tilsagn (for tilsagnsår, der begynder den 1. september 2022 eller senere).</p> <p>Det vil fremgå af kapitel 1.1. (Nyt i denne vejledning) i vejledningen, hvad der gælder af nye tiltag på ordningen om pleje af græs- og naturarealer.</p>
<p>4. Økologisk Landsforening</p>	
<p>4.1. Vedrørende GLM 8 og ordningen om pleje af græs- og naturarealer</p>	<p><i>Giver ikke anledning til ændringer i bekendtgørelsen.</i></p>

<p><i>Økologisk Landsforening kan endvidere konstatere, at opgørelsen af 4% naturkravet, også medregner §3 arealer, hvor der ikke kan lægges GLM8 biotoper ud på, samt arealer med MVJ aftaler og Pleje Græs aftaler. Det giver ingen mening. Der er tale om arealer som i forvejen bidrager til biodiversitet i det åbne land. Det er for landmænd, der primært bedriver naturgræsning et stort indgreb, eftersom de ikke kan lægge GLM elementerne på §3 arealerne, der ellers er dem, der giver de færreste foderenheder, og det er uden, at det reelt giver et stort bidrag til natur. Formålet med GLM 8 kravet er ikke at sikre en produktionsnedgang. Formålet med GLM 8 er at sikre et minimumsgrundlag for natur i det dyrkede landskab. Dette formål opfyldes ikke ved at frahegne arealer, der ellers er udlagt til græsning for at fremme natur.</i></p>	<p>Landbrugsstyrelsen noterer sig Økologisk Landsforenings bemærkning om, at det er uhensigtsmæssigt, at også arealer med 20-årige MVJ-tilsagn (Miljøvenlige Jordbrugsforanstaltninger) og 5-årige tilsagn om pleje af græs- og naturarealer er omfattet af GLM 8-kravet om udlægning af fire procent ikke-produktive elementer.</p> <p>Landbrugsstyrelsen vil undersøge, om der kan findes andre løsninger fremadrettet, herunder muligheden for at benytte en undtagelse fra GLM 8-kravet for bedrifter med meget omdriftsgræs.</p>
--	---